

Füüsikaliste ohutegurite järelvalve 2006 aastal

Irina Filippova

© Tervisekaitseinspeksioon

Planeerimise ja monitooringu osakonna peaspetsialist

Elanike kaebuste lahendamine füüsikaliste ohutegurite valdkonnas

2006. aastal esitati Tervisekaitseinspeksioonile füüsikaliste ohutegurite kohta 144 kaebust. Neid saab jaotada suurematesse gruppidesse: keskkonnamüra (82%), vibratsioon (2%), hoonete heliisolatsioon (2%), mitteioniseeriv kiirgus (2%), valgustatus (0%), mikrokliima (2%).

Tabel 4. Kaebused füüsikaliste ohutegurite osas 2006. aastal tervisekaitsetalituste (TKT) kaupa

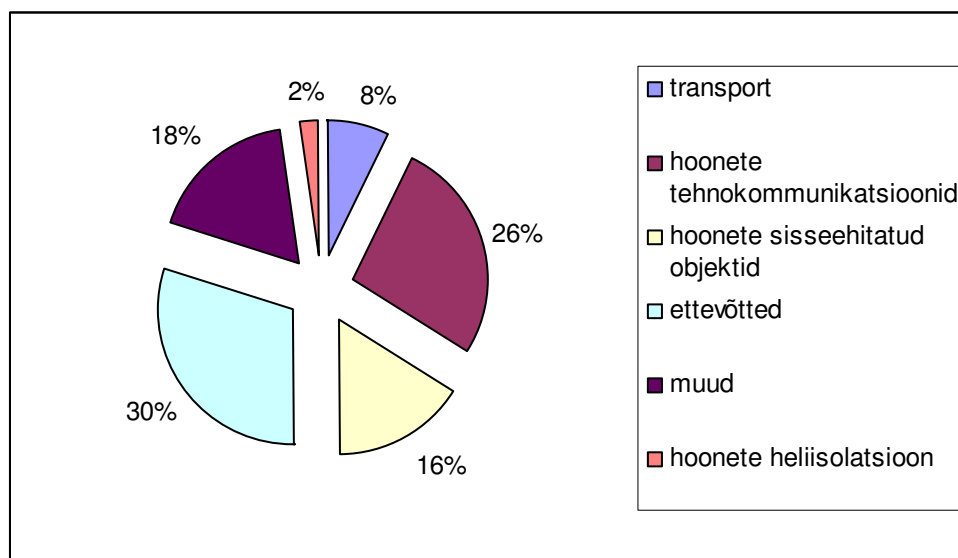
Talitus	Kaebuste arv	Neist põhjendatud	Laboratoorsete uuringutega
Tallinna TKT	94	61	35
Tartu TKT	12	2	6
Pärnu TKT	13	8	8
Virumaa TKT	22	9	14
Kokku	141	80(57%)	63(45%)

Kaebuste arv füüsikaliste ohutegurite kohta 2006. aastal võrreldes 2004. aastaga vähenes 26% võrra.

Müra

Keskkonnamüra tekitajateks on transport (raudtee ja veosõidukid), hoonete tehnokommunikatsioonid (vee- ja küttesüsteemid, liftid), hoonete sisseehitatud objektid (külmseadmed, transformatorid jne), ettevõtted ja muud müraallikad.

Joonis 1. Kaebused müra kohta 2006. aastal

Kaebused lahendab tervisekaitsetalituse kohalik osakond. Juhul, kui kaebus saabub otse Tervisekaitseinspeksioonile, siis otsustab Tervisekaitseinspeksiooni peadirektor antud kaebuse lahendamise korra. Juhul, kui kaebus saabub Füüsikalaborisse, saadab labor selle ühe päeva jooksul edasi kuuluvuse järgi, informeerides sellest kirjalikult avaldajat. Tervisekaitsetalituse osakonna järelevalveametnik kontrollib olukorda kohapeal 7 tööpäeva jooksul alates kaebuse registreerimisest. Kontrollimise käigus täpsustatakse kaebuses esitatud andmeid, hinnatakse teiste akrediteeritud laborite poolt tehtud mõõtmiste tulemusi. Kompleksluba vajavate objektide inspekteerimisel kontrollib järelevalveametnik kompleksloa olemasolu ja võtab arvesse varem tehtud müramõõtmiste tulemused.

Vajaduse korral pöördub tervisekaitsetalituse inspektor mõõtmiste teostamiseks taotlusega Tervisekaitseinspeksiooni peadirektori poole või regionaalse labori poole. Kui Tervisekaitseinspeksioon on teinud inimeste kaebuste põhjal mürataseme kontrollmõõtmisi, mis näitavad müra normtaseme ületamist, maksab mõõtmiste eest saasteallika valdaja (Välisõhu kaitse seadus (RTI, 19.05.2004, 43, 298), § 137).

Mõõtmisprotokollid koos lisadega (arvamused ja interpreteerimised) ning arve saadab labor tervisekaitsetalitusele ning Tervisekaitseinspeksioonile. Tervisekaitsetalituse järelevalveametnik hindab mõõtmistulemusi ja vormistab vajadusel ettepanekud ja ettekirjutused.

Tervisekaitse riikliku järelevalve ametnik võib teha ettekirjutusi:

1. välisõhus leviva müra normtaseme või kriitilise taseme ületamise korral paikse saasteallika tegevuse piiramiseks või lõpetamiseks;
2. välisõhu strateegilise mürakaardi ja välisõhus leviva müra vähendamise tegevuskava koostamiseks ning kaardi ja tegevuskava vastavusse viimiseks käesolevas seaduses sätestatud nõuetega.

Müra normtaseme ületamise korral teeb Tervisekaitseinspeksiooni ettepanekul välisõhu müra kaardistamist või mürataseme hindamist müraallika valdaja oma kulul. Piirkonnas välisõhu müra kaardistamine on olemasoleva ja prognoositava mürataseme ning selle kehtestatud normtasemele vastavuse kirjeldamine kontrollnäitajate abil, võttes arvesse normtaseme ületamisest mõjutatud inimeste või elamute arvu.

Tervisekaitseinspeksiooni Füüsikalaboril on olemas selleks otstarbeks vajalik tarkvara programmi Cadna A näol.

CadnaA võimaldab

1. koostada mürakaarte erinevatest müraallikatest eraldi ja koos;
2. leida- arvutada erinevaid müraparametreid vastavalt sm-le nr 42 ja vastavalt direktiivi nõuetele (Lde, Lden, Lnight, Lday, Levening);
3. arvutada müratasemeid hoonete fassaadidel erinevatel kõrgustel päeval ja öisel ajal;
4. konstrueerida müratõkkeid, leida nende optimaalsed kõrgused, samuti hinnata olemasolevate tõkete efektiivsust;

5. prognoosida müratasemeid peale ehitiste valmimist, liiklusintensiivsuse muutust;
6. hinnata müratasemete muutumist olemasolevatel aladel;
7. leida "müraohtlikes" piirkondades asuvate elamute arvu ja ülenormatiivse müraga eksponeeritud inimeste arvu;
8. teostada keeruliste mitmetasandiliste liiklussõlmede mürapronoosi;
9. avalikustada mürakaarte veebilehel 2D või 3D kujul.

Järelevalve välisõhus leviva müra üle

Piirkonna eri müraallikate tekitatud müratasemete üldhinnangu või üldprognoosi andmiseks koostatakse välisõhu strateegiline mürakaart. Piirkonna välisõhu strateegilisele mürakaardile kantakse müra levikut põhjustavad saasteallikad, olemasoleva või prognoositava müra leviku ulatus, elanike ja ehitiste paiknevus, andmed elanike ja ehitiste arvu, ehitiste iseärasuste ja muu kohta.

Seoses ülaltooduga paneb Välisõhu kaitse seaduse §134 Tervisekaitseinspeksioonile uued ülesanded keskkonnamüra järelevalve osas:

- 1) koguda enda kätte välisõhu strateegilised mürakaardid ja välisõhus leviva müra vähendamise tegevuskavad;
- 2) kontrollida välisõhu strateegiliste mürakaartide ja välisõhus leviva müra vähendamise tegevuskavade andmeid ning hinnata nende vastavust käesolevas seaduses sätestatud nõuetele;
- 3) kooskõlastab esitatud välisõhu strateegilised mürakaardid ja välisõhus leviva müra vähendamise tegevuskavad;
- 4) koostada välisõhu strateegilistes mürakaartides ja välisõhus leviva müra vähendamise tegevuskavades sisalduvate andmete koond ja sisestada see ning välisõhu müra kaardistamise tulemused elektroonilisse andmebaasi;
- 5) teha koondandmed meedia kaudu avalikkusele teatavaks

Välisõhu strateegilise mürakaardi ja välisõhus leviva müra vähendamise tegevuskava koostab ning esitab kooskõlastamiseks Tervisekaitseinspeksioonile:

- 1) välisõhus leviva liiklusest tingitud müra põhjustaja, kui ta on üheselt määratav, nagu sadam, lennuväli, bussi- või raudteejaam;
- 2) maantee omanik;
- 3) raudtee omanik;
- 4) tiheasustusega piirkonna kohaliku omavalitsuse organ.

Käesoleva seaduse § 134 lõike 1 kohaselt esitab hiljemalt 2007. aasta 30. juuniks kooskõlastamiseks välisõhu strateegilise mürakaardi ja hiljemalt 2008. aasta 18. juuliks välisõhus leviva müra vähendamise tegevuskava:

- 1) tiheasustusega piirkonna kohaliku omavalitsuse organ, kui tema haldusterritooriumil elab vähemalt 250 000 elanikku;
- 2) omanik, kelle maanteed kasutab üle kuue miljoni sõiduki aastas;
- 3) omanik, kelle raudteed kasutab üle 60 000 raudteeveeremi aastas;
- 4) omanik, kelle lennuväljal toimub üle 50 000 õhukütõusmise või maandumise aastas, välja arvatud kergelennukite kasutamine koolituse eesmärgil.

Käesoleva seaduse § 134 lõike 1 kohaselt esitab hiljemalt 2012. aasta 30. juuniks kooskõlastamiseks välisõhu strateegilise mürakaardi ja hiljemalt 2013. aasta 18. juuliks välisõhus leviva müra vähendamise tegevuskava:

- 1) tiheasustusega piirkonna kohaliku omavalitsuse organ, kui tema haldusterritooriumil elab vähemalt 100 000 elanikku;
- 2) omanik, kelle maanteed kasutab üle kolme miljoni sõiduki aastas;
- 3) omanik, kelle raudteed kasutab üle 30 000 raudteeveeremi aastas.

Välisõhu strateegilisel mürakaardil esitatakse järgmised andmed:

- 1) müraindikaatori abil kirjeldatud olemasolev, eelmine või prognoositav tulevane müraolukord;
- 2) piirtasemete ületamine;
- 3) teatava piirkonna elamute, koolide ja haiglate hinnanguline arv, mis on müraindikaatori eripiirtasemete alas;
- 4) müraga kokkupuutuvate inimeste hinnanguline arv.

Tegevuskava peab vastama järgmistele miinimumnõuetele ja selles peab olema vähemalt:

- 1) tiheasustusega piirkonna kirjeldus, põhimaanteed, põhiraudteede või põhilennujaamade ning muude arvessevõetavate müraallikate loetelu;
- 2) välisõhus leviva müra põhjustaja isikut identifitseerivad andmed;
- 3) õigusliku raamistiku kirjeldus;
- 4) käesoleva määruse §-des 3–6 määratletud ja esitatud kasutusel olevad müraindikaatorid ja nende piirväärtused;
- 5) müra kaardistamise tulemuste kokkuvõte;
- 6) andmed müraga kokkupuutuvate inimeste hinnangulise arvu ja üksikasjad parandamist vajavate olukordade ja probleemide kohta;
- 7) üldsusega konsulteerimise protokoll;
- 8) esitatud kehtivad müra vähendamise meetmete ja ettevalmistatavate projektide loetelu;
- 9) andmed toimingute kohta, mida pädevad asutused kavatsevad järgmise viie aasta jooksul teha, sealhulgas kõik vaiksete piirkondade säilitamise meetmed;
- 10) pikaajalise strateegia kirjeldus;
- 11) teave, juhul kui see on olemas, abinõude maksumuse kohta (eelarved, kulutasuvuse hindamiseks kulude-tulude analüüs);
- 12) kindlaks määratud tegevuskava rakendajad, rakendamise tähtajad ning tulemuste hindamiseks kavandatud meetmed.

Tegevuskava toimingute hulka, mida pädevad asutused oma pädevusvaldkondades korraldavad, kuulub liikluskorraldus, maakorraldus, tehnilised meetmed müraallikates, vaiksemate allikate valimine, müraleviku vähendamine, reguleerivad või majanduslikud meetmed ja soodustused. Iga tegevuskava peab sisaldama hinnanguid selle kohta, milliste toimingutega vähendatakse müra all kannatavate inimeste arvu, kes peavad müra häirivaks, kes kannatavad müra tõttu unehäirete all või mürast tingitud muude häirete all.

Sagedusloaga määratud raadiosageduste kasutamise tingimuste kooskõlastamine

Raadiosageduste kasutamine on lubatud sagedusloa alusel. Sagedusluba annab õiguse kasutada raadiosagedusi Sideameti poolt määratud tingimustel.

Sagedusloaga määratud raadiosageduste kasutamise tingimused kooskõlastab Tervisekaitseinspeksioon pärast Füüsikalaboris tehtud tervisekaitsealast uuringut. Tervisekaitseinspeksioon annab kooskõlastuse taotlejale pärast tervisekaitsealase uuringu tegemist, mille käigus selgitatakse piirkond, kus raadiokiirguse tase raadiosaateseadme töö ajal ületab «Rahvatervise seaduse» § 8 lõike 2 punkti 17 alusel kehtestatud piirväärtusi. Tervisekaitseinspeksioon määrab kooskõlastuse taotlejale raadiosaateseadme kasutamise piirkonna, kus seadme töö ajal ei tohi viibida inimesed. Kui sagedusloa omaniku tegevus võib ohustada inimeste tervist või keskkonda või riikliku tervisekaitse järelevalve käigus on tuvastatud raadiosageduste kasutamise tingimuste kooskõlastamata jätmise sagedusloa omaniku poolt, võib Tervisekaitseinspeksioon teha Sideametile ettepaneku algatada protseduur:

- 1) sagedusloaga antud raadiosageduste kasutamise õiguste peatamiseks või
- 2) sagedusloa kehtetuks tunnistamiseks.

Füüsikaliste ohutegurite hindamine

Füüsikaliste ohutegurite hindamiseks on Tervisekaitseinspeksioonil kaks võimalust:

1. Tervisekaitseinspeksiooni Füüsikalabor, Pärnu, Kohtla-Järve ja Tartu laborid teostavad füüsikaliste ohutegurite mõõtmisi lähtudes olemasolevast mõõtmisaparatuurist ning akrediteerimistunnistuse tingimustest.

Tabel 1. Mõõteriistade olemasolu erinevate füüsikaliste ohutegurite mõõtmiseks.

Mõõtmise liik	Füüsika kesklabor	Tartu labor	Pärnu labor	Kohtla-Järve labor
Müra	+	+	+	-
Vibratsioon	+	-	-	-
Elektri- ja magneetväli	+	-	-	-
Raadiosageduslik kiirgus	+	-	-	-
Valgustatus	+	+	+	+
Mikrokliima	+	+	+	+
Infra- ja ultraviolettkiirgus	-	-	-	-
Infraheli	-	-	-	-
Ultraheli	-	-	-	-

2. Tervisekaitsetalituste inspektorid teostavad instrumentaalseid mõõtmisi sotsiaal- ja toiduhügieeni ning epidemioloogia valdkonnas .

Sotsiaalasutused: koolid, koolieelised lasteasutused, arvutiklassid, laste hoolekandeasutused, täiskasvanute hoolekandaasutused.

Instrumentaalsed uuringud sotsiaalasutustes:

- õhu temperatuuri, niiskuse ja liikuvuskiiruse mõõtmised;
- valgustiheduse mõõtmised.

Toiduhügieeni objektid: toitlustus- ja jaekaubandusettevõtted.

Instrumentaalsed uuringud toiduhügieeni objektidel: toidu ja toitu ümbritseva õhu temperatuuri mõõtmine.

Epidemioloogia: temperatuuri mõõtmine vaktsiinide säilitamisel.

Tabel 2. Instrumentaalseid uuringuid teostavate inimeste arv ja andmed ettevalmistuse kohta osakondade kaupa.

Osakond	Sotsiaalhügieeni alal	Saanud ettevalmistuse	Toiduhügieeni alal	Saanud ettevalmistuse	Kokku
Harjumaa	4	3	15	12	19/15
San-kar.	2	2	8	2	8/4
Raplamaa	2	0	1	1	3/1
Järvamaa	2	1	1	1	3/2
Ida-Viru	8	4	0	0	8/4
Lääne-Viru	1	1	9	6	10/7
Tartumaa	2	2	4	4	6/6
Põlvamaa	3	3	1	1	4/4
Viljandimaa	4	1	3	3	7/4
Võrumaa	2	2	1	1	3/3
Valgamaa	4	4	2	2	4/4
Jõgevamaa	1	1	1	1	2/2
Hiumaa	1	1	1	1	2/2
Saaremaa	3	3	6	3	6/3
Läänemaa	1	1	3	2	4/3
Pärnumaa	1	1	6	1	7/2
Kokku					87/61

Märkus: tabelis puuduvad andmed epidemioloogia spetsialistide kohta Instrumentaalsete mõõtmiste teostamisega tegeleb tervisekaitsetalitustes 87 inspektorit, neist 61(70%) said 2004. aastal vastava ettevalmistuse.

Mõõtetevõtmise teostamiseks järelevalve käigus kasutatakse tervisekaitsetalitustes 72 erinevat mõõteseadet, neist 31 luksmeetrit, 15 toidutermomeetrit, 16 mõõteseadet mikrokliima mõõtmiseks.

Tabel 3. Mõõteriistade arv osakondade kaupa.

Osakond	Luksmeetrid	Toidu termomeetrid	Hügrotermomeetrid	Kokku
Harjumaa	4	3		7
Raplamaa	2	1	1	4
Järvamaa	3	2	1	6
Ida-Viru	3		1+	4
Lääne-Viru	2		3	5

Tartumaa			2	2
Põlvamaa	2		3	5
Viljandimaa	2		1	4
Võrumaa	1	1	1	3
Valgamaa	2			2
Jõgevamaa	2		1	3
Hiumaa	2	2		4
Saaremaa	2	4	1	7
Läänemaa	2	1	1	4
Pärnumaa	2	1		3
Kokku	31	15	16	72

Kõik kasutuselolevad mõõteseadmed on kalibreeritud/taadeldud.